ESBJERG

BY- OG
ERHVERVSØKONOMISKE
OVERSIGTER

5. Aargang

Nr. 2. August 1945

Dennegang behandler „Esbjerg" hovedsagelig Jerne Kommune, der indlemmedes i Esbjerg Købstad pr. 1. April i Aar. I en indledende Artikel gives en Oversigt over Indlemmelsessagens Gang, medens den økonomiske Artikel slutter sig nær til sidste Nummers Oversigt over Indkomst- og Erhvervsforhold i Esbjerg og afrunder Beskrivelsen af Bysamfundet. Endelig gengives et interessant Dokument, nemlig en Beskrivelse af Esbjerg og Omegn i en Pjece uddelt til tyske Befalingshavende den 6. April 1940.

Dette nummer af Esbjerg by- og erhvervsøkonomiske oversigter staar helt og holdent i Jerne-indlemmelsens tegn.

I en indledende artikel gives der saaledes en kort oversigt over indlemmelsessagens gang lige fra de orienterende forhandlinger om delindlemmelser begynder i 1908 til Jerne sognekommune den 1. April 1945 fuldstændig optoges i Esbjerg købstad.

Hovedartiklen udgøres dog af en statistisk undersøgelse af Jernes geografiske, befolkningsmæssige og økonomiske forhold paa indlemmelsestidspunktet.

I det indledende afsnit af denne undersøgelse redegøres der saaledes for sognekommunens areal og folketal, idet der drages sammenligning med de tilsvarende tal for Esbjerg købstad. Dernæst omtales skoleforholdene, og der vises, hvorledes forsorgen for de gamle tænkes ordnet.

Endelig analyseres Jernes indkomst-, formue- og erhvervsforhold efter de samme retningslinier, som følges ved den aarlige undersøgelse af de tilsvarende forhold i Esbjerg. Der er lagt særlig vægt paa en sammenligning af Jernes erhvervsstruktur med Esbjergs for at afsløre forskellighederne i de to kommuners opbygning.

For at gøre de statistiske Oplysninger aktuelle er de valgt saa nær indlemmelsens skæringsdag som muligt. Til grund for indkomst- og erhvervsundersøgelsen har man saaledes lagt aaret 1944 (skatteaaret 1945/46), og formuerne er opgjort pr. 1. Januar 1945.

Borgmester.

„Esbjerg"

er udgivet af Esbjerg Byraad og Esbjerg Erhvervsraad og redigeret af Kommunaldirektør Hans Nielsen og Erhvervschef Paul Schau.

Heftet udsendes 4 Gange aarligt og bringer by- og erhvervsøkonomiske Oversigter for Esbjerg By. Det udsendes gratis til Interesserede ved Henvendelse til Ekspeditionen: Esbjerg Erhvervskontor, Kirkegade 20, Telefon 2579.

★

Næste Nummer

bringer Undersøgelser vedrørende Esbjergs Beskæftigelsesproblemer i Efterkrigstiden, Fiskebilernes Kørsel fra Esbjerg og Oprindelsen af Esbjergs Befolkning.

★

Forsidebilledet

viser den 700 Aar gamle Jerne Kirke.

★

Indhold

En Indlemmelse kommer i Stand ..... Side 3
Jerne Kommune i statistisk Belysning ..... „ 6
Esbjerg og Omegn militærgeografisk bedømt .. „ 17
Fra By og Bedrifter ... „ 18

En Indlemmelse kommer i Stand

Den 1. April i Aar indlemmedes Jerne Sognekommune i Esbjerg Købstad. Esbjergs stærke og vedvarende Vækst i Folketal sammen med den nøje erhvervsmæssige og administrative Tilknytning mellem de to Omraader havde længe gjort en saadan Indlemmelse ønskelig. Indlemmelsen er dog langt fra gaaet hurtigt og gnidningsløst — mange Aars Forhandlinger ligger bag. I det følgende skal kort redegøres for Gangen i disse Forhandlinger:

Den eneste tidligere Indlemmelse, der har fundet Sted siden Esbjerg Kommunes Oprettelse i 1894, er den ved kgl. Resolution af 3. November 1916 iværksatte af nogle smaa ubebyggede Arealer, der var blevet eksproprieret af Købstaden i Henhold til Loven om Udvidelse af Esbjerg Havn af 30. April 1909.

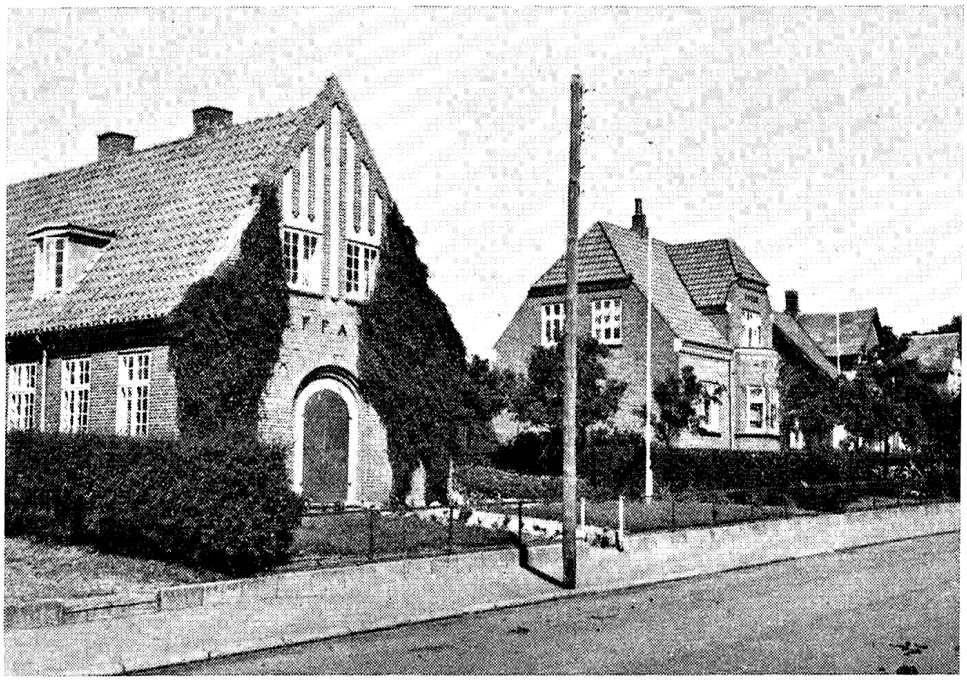
Imidlertid var der gennem Aarene gentagne Gange rejst Spørgsmaal om yderligere Indlemmelser.

Allerede i 1908 anholdt Esbjerg Byraad om, at Vognsbøl By samt Dele af Boldesager og Gammelby Byer maatte blive indlemmet i Købstaden. Herimod rejste et be-

Smaa velbyggede Huse præger Gadebilledet i Jerne.

Store velholdte Haver giver god Plads mellem Husene.

tydeligt Grundejerflertal i Omraadet saa stærk Modstand, at Planerne strandede.

I 1926 rejste Esbjerg Byraad paany Indlemmelsesspørgsmaalet, dels omfattende Dele af Bryndum Sogn og Dele af Jerne Sogn, nemlig af Jerne Sogn Vognsbøl, Spangsberg og Boldesager, den Vest for Esbjerg—Varde Jernbanen beliggende Del af Kvaglund By, Jerne By med Undtagelse af den nordligste Del samt Gammelby. Paa daværende Tidspunkt vilde Jerne Sogneraad imidlertid ikke indlade sig paa en Forhandling om Spørgsmaalet.

Der blev dog arbejdet videre med Sagen. Saaledes indhentede Ribe Amt forskellige Oplysninger til Bedømmelse af de økonomiske Virkninger af en mulig Indlemmelse af Dele af Jerne Kommune og foranledigede, at Borgmesteren i Esbjerg i 1928 fremkom med et Udkast til Grundlag for videre Indlemmelsesforhandlinger.

Sagen blev stillet i Bero til Oktober 1929, da der afholdtes et Møde i Sagen, paa hvilket det fra Byraadets Side understregedes, at Købstaden ikke kunde lade sig nøje med de Kommunen tilhørende Jorder udenfor Bygrænsen. Forhandlinger om foruden de Købstaden tilhørende Ejendomme ogsaa at indlemme Boldesager By strandede imidlertid, ligesom Forhandlinger om en Totalindlemmelse af Jerne Kommune grundet paa Modstand fra Byraadets Side ikke førte til noget positivt Resultat.

Efter Forhandlinger frem og tilbage i Trediverne blev der i 1941 fra Esbjerg Magistrat fremsat Ønske om, at Sagen maatte blive fremmet mest muligt, og Indenrigsministeriet oversendte da Indlemmelsessagen til Behandling af Indlemmelsesnævnet i September 1941.

Den 3. og 4. Juni 1942 afholdt Indlemmelsesnævnet derefter et orienterende Møde i Esbjerg. Fra Esbjerg Kommunes Side fastholdtes under Forhandlingerne principalt Ønsket om Indlemmelse alene af de Esbjerg Kommune tilhørende Ejendomme i Jerne Kommune. Subsidiært ønskede Byraadet en Totalindlemmelse, men krævede da tillige Indlemmelse af Dele af Bryndum-V. Nebel og Guldager Kommuner.

Allerede i dette Møde blev det tilkende-

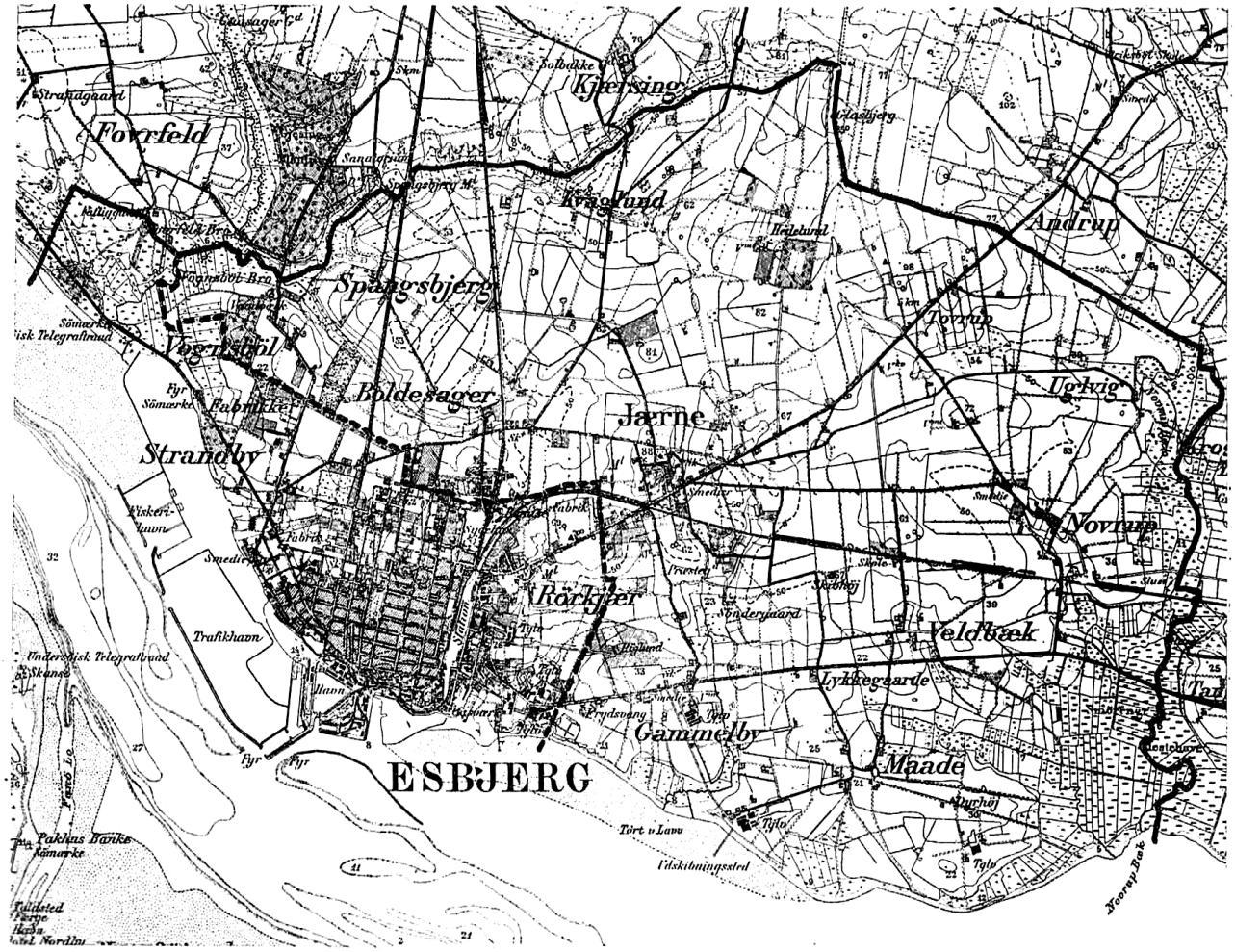
givet Byraadets Repræsentanter, at det ikke kunde forventes, at Nævnet vilde give Indstilling om Indlemmelse af Esbjerg Kommunes Ejendomme alene.

Under Forhandlinger i Indlemmelsesnævnet den 16. April og 16. Juni 1943 var der blandt Nævnets Medlemmer Enighed om, at den af Esbjerg Byraad ønskede Indlemmelse af Arealer af Bryndum Sogn ikke kunde komme paa Tale, ligesom Nævnet stillede sig meget skeptisk overfor Betimeligheden af Indlemmelse af en Del af Guldager Sogn.

Paa et den 13. December 1944 afholdt Møde blev Repræsentanter for Kommunerne gjort bekendt med Indlemmelsesnævnets Stilling til Sagen, herunder med, at det var en Forudsætning for, at Sagen kunde fremmes til Gennemførelse pr. 1. April 1945, at Sagen begrænsedes til at omfatte en Totalindlemmelse af Jerne Kommune, og at Byraadet inden 15. Januar 1945 forhandlede sig til Rette med Ribe Amtsraad om Erstatningsspørgsmaalet.

Efter at de to Parter havde taget Stilling hertil, og efter at Byraadet var blevet enig med Ribe Amtsraad om en Erstatning paa en Million Kroner, modtog man Meddelelse om, at Indenrigsministeriet under 12. Marts 1945 havde truffet Bestemmelse om, at Jerne Sognekommune under Ribe Amt fra 1. April 1945 at regne indlemmes i Esbjerg Købstadkommune.

Indlemmelsesspørgsmaalet var efter mange Genvordigheder endelig gaaet i Orden. — Jerne er blevet en Del af Byen Esbjerg.

▬ ▬ ▬ Esbjergs Grænse før 1. April 1945. ▬▬▬ Esbjergs Grænse efter 1. April 1945.

Jerne Kommune i statistisk Belysning

Arealet:

Jerne Kommune, der den 1. April d. A. indlemmedes i Esbjerg Købstad, dækker et Areal paa 2.505 ha, hvilket er et ret lille Areal i Forhold til de andre Kommuner i Ribe Amt. Af de 67 Sognekommuner i Ribe Amt dækker saaledes de 50 et Areal, der er større end Jernes, medens Resten er næsten lige sa store som Jerne.

Sammenligner man derimod Jerne og Esbjerg med Hensyn til Areal, viser det sig, at Jerne dækker et Areal, der er mere end 4 Gange saa stort som Esbjergs 565 ha. Esbjerg var nemlig i Henseende til Areal en af de mindre Kommuner i Landet, og det forekommer ikke mærkeligt, at det snævre Omraade, der blev stukket af, da Esbjerg blev selvstændig Kommune, snart syntes for lille til Byens hastige Vækst.

Efter Indlemmelsen af Jerne faar Esbjerg et Areal paa 3.070 ha og bliver derved af omtrent samme Størrelse som de to andre Købstæder i Amtet: Ribe og Varde. Esbjerg Købstads Areal efter Indlemmelsen er af anselig Størrelse i Forhold til andre større Købstæders Areal. Man skal saaledes nævne, at Aarhus, Aalborg og Randers Købstæders Areal kun udgør henholdsvis 1.926, 869 og 1.476 ha, medens Odense dog dækker et Areal paa 4.008 ha.

Indlemmelsen betyder endvidere, at Esbjerg Købstad for Fremtiden foruden den bymæssige Bebyggelse kommer til at omfatte et betydeligt Landdistrikt. Man kan imidlertid ikke sige, at Jerne Kommune er noget udpræget Landdistrikt. Skønt en af de mindste Kommuner i Amtet med Hensyn til Areal er Jerne nemlig den Sognekommune, der har langt det største Antal Indbyggere (ca. 6.500), eller omtrent lige saa mange som Ribe Købstad. Denne ret store Befolkningstæthed peger i Retning af bymæssig Bebyggelse.

Betragter man Ejendomsskyldværdien for Jerne Kommune, er det ogsaa den bymæssige Bebyggelse, der præger Billedet. Efter Opgivelse fra Jerne Kæmnerkontor var Jernes samlede Ejendomsskyldværdi i Skatteaaret 1944—45 (Aaret 1943) 18,3 Mill. Kr., men heraf udgør Bygningsskylden ca. 12,3 Mill. Kr., medens Grundskylden kun udgør ca. 6,0 Mill. Kr. Ialt findes der i Jerne ca. 965 Byejendomme og 160 Landejendomme.

Befolkningen:

Nedenstaaende Tabel viser Udviklingen i Indbyggerantallet i Esbjerg og Jerne fra Aarhundredskiftet til 1. Januar 1945:

	Antal Indbyggere		
	Jerne	Esbjerg	Esbjerg-Jerne
1/2 1901	1.400	13.360	14.800
1/2 1906	1.960	15.670	17.630
1/2 1911	2.650	18.210	20.860
1/2 1916	3.170	18.930	22.100
1/2 1921	3.710	21.250	24.960
5/11 1926	4.810	24.130	28.940
5/11 1930	5.940	27.410	33.350
5/11 1935	6.070	30.430	36.500
5/11 1940	5.780	33.150	38.930
1/1 1945	6.490	37.387	43.872

Af denne Tabel fremgaar det, at en væsentlig Del af Bysamfundet Esbjerg-Jernes Vækst, der fra 1901 til 1945 udgør 29.072 Personer, har fundet Sted i Jerne. Indbyggerantallet i Jerne er i denne Periode steget med 5.050 eller ca. 1/6 af den totale Stigning. Relativt er Jernes Indbyggerantal steget meget stærkere end Esbjergs. Jernes Indbyggerantal er saaledes forøget med ca. 350 % fra 1901 til 1945, medens Esbjergs er forøget med ca. 180 %.

Under Krigen har Esbjerg haft en Fremgang paa 4.230 Indbyggere eller ca. 13 %, medens Jernes Indbyggerantal, der har svinget omkring 6.000 siden 1930, fra 1940 til 1945 er steget med 710 Personer eller ogsaa ca. 13 %. Det viser sig saaledes, at Befolkningstilvæksten under Krigen har fordelt sig med relativt lige mange Personer paa Esbjerg og Jerne.

Af Jernes samlede Indbyggerantal, der den 1. Januar 1945 som omtalt udgjorde 6.490 Personer, er 1.781 under 15 Aar, 4.131 i den arbejdsduelige Alder mellem 15 og 60 Aar, medens 578 Personer er over 60 Aar.

Skolevæsen:

Af de 1.781 Personer under 15 Aar deltager 730 i Undervisningen i Kommunens Skoler, hvoraf 366 er Piger og 364 Drenge. Dertil kommer et Antal paa 49, der deltager i Undervisningen i Esbjerg Statsskole, samt 11, der undervises i Privatskoler. Det samlede Antal skolesøgende i Kommunen er saaledes 790.

Til Bestridelse af den kommunale Skoleundervisning findes der i Jerne Kommune fem Skoler: 3 købstadordnede Skoler: 1) Jerne, 2) Boldesager og 3) Gammelby samt 2 landsbyordnede: 4) Vældbæk og 5) Tourup Forskole. I de fem Skoler findes der ialt 35 Klasser. Kun Jerne Skole er Eksamensskole, der findes her fem Klasser i Eksamensafdelingen, og der afsluttes med Mellem- eller Realskoleeksamen.

Forsorgen for de gamle:

Der findes, som omtalt, 578 Personer i Jerne over 60 Aar.. Af disse vil en betydelig Del selv klare Boligspørgsmaalet. En Del vil imidlertid være trængende til den Pleje, der ydes paa et Alderdomshjem, medens det for andre vil knibe med at skaffe sig en sømmelig Bolig for de ringe Midler, der staar til deres Raadighed.

Der findes ikke i Jerne Kommune noget Alderdomshjem til at tage sig af de gamle, der ønsker en saadan Pleje, og saa vidt man paa indeværende Tidspunkt kan se, er det heller ikke Meningen, at der skal bygges et. De gamle, der trænger til den Omsorg, et Alderdomshjem byder paa, maa følgelig anbringes paa »De gamles Hjem« i Esbjerg.

For imidlertid at gøre det muligt for gamle Jernebeboere at nyde deres Otium, hvor de hører hjemme, er det Hensigten at bygge Aldersrenteboliger i Jerne, hvor Aldersrentenydere for en billig Penge kan faa en god Lejlighed; men hvor der ikke bliver Tale om den omfattende Pleje, der ydes paa et Alderdomshjem.

Boligproblemet:

Antallet af husvilde under kommunal Forsorg i Jerne udgør den 1. Februar 1945 27 Husstande omfattende 137 Personer.

Dertil kommer, at et betydeligt Antal Familier bor under særdeles daarlige Forhold i Taglejligheder, Kælderlejligheder m. v. Kontorchef Kjærsgaard udtaler, at han skønsmæssigt vil anslaa Jernes Boligbehov til godt og vel 200 Lejligheder.

Indtægts- og Erhvervsforhold:

Jernes Indkomst- og Erhvervsforhold analyseres i det følgende efter de samme Retningslinier, som følges ved den aarlige Undersøgelse af de tilsvarende Forhold i Esbjerg. Man analyserer Erhvervsstrukturen i Jerne og sammenligner den i Hovedtrækkene med Esbjergs. Fiskeriet og Landbruget (herunder Gartnerne) behandles særskilt, og det samme er Tilfældet med Arbejdernes Forhold. Derefter undersøges Indtægts- og Formueforholdene. Endvidere konstateres, at en Del Mennesker, der bor i Jerne, tjener deres Indtægt i Esbjerg. Til Grund for Undersøgelsen har man lagt Aaret 1944 (Skatteaaret 1945—46).

Den tilsvarende Undersøgelse for Esbjerg for Aaret 1944 foreligger endnu ikke, saa Muligheden for en direkte Sammenligning af Forholdene i Esbjerg og Jerne er ikke til Stede. Selv om imidlertid den sidste Undersøgelse af Indtægts- og Erhvervsforholdene i Esbjerg saaledes omfatter Forholdene i Aaret 1943, er der dog intet i Vejen for at sammenligne Erhvervsfordelingen i Jerne i 1944 med Esbjergs i 1943. Der er nemlig ingen Grund til at antage, at Erhvervsfordelingen er underkastet særlig voldsomme Forskydninger fra Aar til Aar.

For Jerne er der ikke tidligere foretaget nogen detailleret Undersøgelse af Indtægts- og Erhvervsforholdene. Man har af den Grund ikke nogen Basis for en Undersøgelse af Udviklingen gennem Aarene, men maa holde sig til en Fremstilling af Forholdene i 1944 alene.

Paa Forhaand maa man gaa ud fra som en Selvfølgelighed, at Erhvervsfordelingen i Jerne ikke svarer til Esbjergs. Jerne er en Forstadskommune og har som saadan en anden Erhvervsstruktur end Hovedkommunen. Den mest fremtrædende Forskel kommer frem, naar man betragter Gruppen »Andre Erhverv«. Herunder falder nemlig saadanne Erhverv som Landbrug og Gartneri, der i denne Undersøgelse er spaltet ud fra de øvrige Erhverv, der falder ind under denne Gruppe. For at faa Fordelingen klarere belyst er de to Erhverv yderligere spaltet op paa Indehavere og Medhjælpere. Ser man bort fra disse Erhverv, i hvilke 10 % af Skatteyderne er beskæftiget — og som ifølge Sagens Natur maa være mere udviklede i en Forstadskommune end i Hovedkommunen — synes der imidlertid ikke at være Tale om en særlig stor Forskel i Erhvervsfordelingen mellem Esbjerg og Jerne.

Jerne er en Del af Stor-Esbjerg. Som Sognekommune har Jerne imidlertid ikke i udpræget Grad været et Landdistrikt, idet kun 10 % af dens Skatteydere er Landmænd eller Gartnere. Man kan heller ikke betegne Jerne som et udpræget Handels- eller Industriomraade, selv om der findes en Del lokal Handel samt nogle Teglværker og andre Virksomheder. I Stedet kan man vist karakterisere Jerne ved at sige, at det er et Omraade, der tjener til Beboelse. At Jerne dog ikke er noget udpræget Skattely, ser man bl. a. af, at det ikke i nogen videre Udstrækning er Folk med store Indtægter, der bor der.

Fiskeriet:

Fiskerne er forholdsmæssigt ikke saa stærkt repræsenteret i Jerne som i Esbjerg. Kun 1,04 % af Skatteyderne var Fiskeskippere og 2,79 % Partfiskere, medens Tallene for Esbjerg i 1943 var henholdsvis 2,00 % og 5,94 % — eller ca. dobbelt saa store.

Deler man imidlertid Skatteyderne op i to Kategorier, nemlig Landbrugere og Gartnere — altsaa dem, der bor i Landdistriktet — og Resten, der bor i den bymæssigt bebyggede Del af Jerne, og sammenligner disse sidste med Erhvervsfordelingen i Esbjerg, faar man en nogen anden Fordeling for Jerne, der ikke afviger saa meget fra Esbjergs. En saadan Fremgangsmaade kan begrundes med, at man ikke i Esbjerg har den store Gruppe Landbrugere og Gartnere. Naar man saaledes undtager de Personer, der er beskæftiget ved Landbrug og Gartneri, er 1,16 % af Skatteyderne Fiskeskippere og 3,10 % Partfiskere.

En vis Forskydning i Erhvervsfordelingen maa antages at have fundet Sted i Tilknytning til dette Erhverv. Fiskeriet har nemlig i 1944 været af mindre Omfang end de foregaaende Aar — delvis af Mangel paa Motorolie. Paa Grund af denne aftagende Beskæftigelse ved Fiskeriet har en Del af Partfiskerne i de ledige Perioder søgt Arbejde som Arbejdsmænd og er maaske blevet registreret som saadanne i denne Undersøgelse. I hvilken Udstrækning, denne Tendens har gjort sig gældende, vil først rigtigt kunne belyses gennem Esbjergs kommende Erhvervsundersøgelse, hvor man kan sammenligne Udviklingen fra Aar til Aar.

Selvstændige Erhvervsdrivende:

De næste 6 Grupper af Skatteydere er de forskellige selvstændige erhvervsdrivende. Nedenstaaende Tabel viser Fordelingen i Jerne i 1944 og Esbjerg i 1943.

Tabellen viser, at Jerne ikke fortrinsvis bebos af de selvstændige erhvervsdrivende — de Skatteydere, der normalt har de største Indtægter. Forholdsmæssigt set har Esbjerg paa alle Omraader — undtagen Transportvirksomhed — flere selvstændige erhvervsdrivende. Forskellen er dog ikke overvældende stor — kun ca. 1 % — naar man regner med det reducerede Tal, hvilket antyder en ret jævn Fordeling af Gruppen over Bysamfundet Esbjerg-Jerne.

Gruppen Erhvervsdrivende med Erhverv baseret paa Fiskeri er sikkert for lille, da det vanskeligt har kunnet konstateres, hvor mange selvstændige fra de andre Grupper, der egentlig skulde overføres til denne Gruppe.

I Gruppen Fiskeeksportører findes en Del Fiskehandlere, hvad der bl. a. kan tjene til at forklare Gruppens relativt smaa Indkomster i 1944.

Tekniske Funktionærer og Butikspersonale:

Tekniske Funktionærer og Butikspersonale udgjorde i 1944 5,27 % af Skatteyder-

	Jerne 1944		Esbjerg 1943
	% af samtlige Skatteydere	% af samtlige Skatteydere ÷ Landbrugere og Gartnere	% af samtlige Skatteydere
Direktører og Fabrikanter	0,57	0,64	0,72
Haandværksmestre og Entreprenører	2,72	3,22	3,35
Erhvervsdrivende m/ Erhverv baseret paa Fiskeri	0,01	0,04	0,22
Handlende, Restauratører, Grosserere	3,22	3,58	4,19
Fiskeeksportører	0,27	0,30	0,49
Selvstændige indenfor Transportvirksomhed	0,84	0,93	0,62
	7,63	8,51	9,59

ne i Jerne — bortset fra Landdistriktet 5,86 %. Det tilsvarende Tal for Esbjerg var 6,09 %, saa det ses, at der ikke er Tale om nogen nævneværdig Forskel i den relative Fordeling af disse Personer.

Mandskab ved Søtransport.

De to Grupper over- og underordnet Mandskab ved Søtransport synes at være stærkere repræsenteret i Jerne end i Esbjerg. For det overordnede Mandskabs Vedkommende udgjorde det i 1944 i Jerne 0,60 % — bortset fra Landbrug og Gartneri 0,67 % — mod 0,43 % i Esbjerg i 1943. Det er dog tvivlsomt, om man kan drage nogen Slutning ud af disse Tal, da Materialet er af ret begrænset Størrelse. Overordnet Mandskab omfatter kun 18 Skatteydere, og ved et saa lille Materiale kan Tilfældigheder spille en stor Rolle.

Paa samme Maade forholder det sig med det underordnede Mandskab. Tallene for Jerne i 1944 er 1,11 % og det reducerede Tal 1,23 %, medens det for Esbjerg i 1943 kun var 0,24 %. En anden Ting, der spiller ind her, er, at mange Sømænd paa Grund af den indskrænkede Sejlads har søgt Arbejde andre Steder — især paa de store Arbejdspladser i Omegnen. Medens man for Esbjergs Vedkommende har taget Hensyn hertil og ført Sømændene ind i andre Grupper, er dette kun Tilfældet med de færreste i Jerne, idet man her i vid Udstrækning har placeret dem efter deres oprindelige Erhverv.

Det samme Forhold gør sig gældende for de 2 næste Grupper, Havnearbejderne og Fiskepakkerne. Et mere virkelighedsnært Indtryk af Forholdene i Jerne og Esbjerg faar man ved at sammenligne alle Arbejdere og Sømænd under eet.

Arbejderne:

Nedenstaaende Tabel viser, at der bor forholdsvis flere Arbejdere i Jerne end i Esbjerg. Medens 40,87 % eller hvis man regner med det reducerede Tal, 45,46 % af Jernes Skatteydere i 1944 var Arbejdere og Sømænd, var det samme Tal for Esbjerg i 1943 37,54 %.

At Tallet for »Arbejdere beskæftiget ved andre Erhverv baseret paa Fiskeri« er saa lille, skyldes det Forhold, at en Del Maskinarbejdere og andre, der er beskæftiget i Virksomheder, hvis største Kunder er Fiskerne, er placeret i de tre sidste Arbejdsgrupper. Det skulde vel nok vise sig, at der i Jerne relativt set var beskæftiget flere Arbejdere ved Erhverv baseret paa Fiskeri, hvis man kunde foretage en mere nøjagtig Undersøgelse.

Opdelingen i faglærte Arbejdere, Ar-

	Jerne (1944)				Esbjerg (1943)
	% af samtlige Skatteydere		% af samtlige Skatteydere ÷ Landbrugere og Gartnere		% af samtlige Skatteydere
Havnearbejdere	0,67		0,75		0,55
Fiskepakkere	0,50		0,56		2,36
Arbejdere ved andre Erhverv baseret paa Fiskeri	0,30		0,34		1,52
Underordnet Mandskab ved Søtransport	1,11		1,23		0,24
Faglærte Arbejdere	10,67		11,87		
Arbejdsmænd og Chauffører	21,14	38,22	23,51	42,58	
Øvrige Ardejdere	6,48		7,20		32,87
	40,87		45,46		37,54

bejdsmænd og Chauffører og øvrige Arbejdere findes ikke i Esbjerg-Undersøgelserne, saa man kan ikke foretage nogen Sammenlinging af de enkelte Grupper. Den største Gruppe, Arbejdsmænd og Chauffører, udgjorde lidt over Halvdelen af samtlige Arbejdere i Jerne i 1944 med ialt 630 Personer.

Tjenestemænd, Kontorpersonale o. lign.:

Tjenestemænd og Kontorpersonale udgjorde i 1944 8,02 % — uden Landbrugere og Gartnere 8,92 % — af Skatteyderne i Jerne mod 11,0 % i Esbjerg i 1943. Denne Forskel maa betegnes som væsentlig. Aarsagen til denne Forskel maa delvis søges i det Forhold, at Esbjerg Kommunes Personale, der omfatter et særdeles betydeligt Antal Personer, skal bo i Esbjerg Kommune.

Liberale Erhverv:

Der er heller ikke forholdsvis saa mange Skatteydere tilhørende de liberale Erhverv i Jerne som i Esbjerg. Antallet af Skatteydere i denne Gruppe er ret lille: i Jerne (1944) 21 Personer, i Esbjerg (1943) 192 Personer.

Husassistenterne:

Hvad angaar Husassistenterne, er der ligeledes en væsentlig Forskel mellem Jerne og Esbjerg. I 1944 var der i Jerne 245 Husassistenter mod 1.099 i Esbjerg i 1943. Den relative Fordeling er 8,22 % i Jerne i 1944 mod 6,52 % i Esbjerg i 1943. Aarsagen til de flere Husassistenter i Jerne er vel Landbrugets og Gartneriets relativt store Behov for Husassistenter sammenlignet med Byerhvervene. Der er endvidere en Mulighed for, at Husassistenterne arbejder i Esbjerg, men »bor hjemme« i Jerne og lignes der.

Personer ude af Erhverv:

Gruppen omfatter Pensionister, Alders- og Invaliderentenydere o. l. Denne Gruppe udgjorde i 1944 11,49 % af samtlige Skatteydere i Jerne, medens 14,30 % af Esbjergs Skatteydere i 1943 henregnedes hertil. Aarsagen kan maaske delvis søges i, at Landmænd, Gartnere og lign. Personer, som bor i Jerne mere end i Esbjerg, arbejder, lige til de dør.

Lærlinge og Elever:

Af Skatteyderne i Jerne var i 1944 2,15 % — reduceret Antal 2,39 % — Lærlinge og Elever mod 4,33 % i Esbjerg i 1943. Denne store Forskel er ret paafaldende, men træder endnu tydeligere frem ved at betragte de absolutte Tal. I Jerne var der saaledes i 1944 64 Lærlinge og Elever mod 732 i 1943 i Esbjerg. Denne store Forskel kan der være flere Aarsager til. Det kan f. Eks. tænkes, at man i mindre Omfang tager disse Personer med i Ligningen i Jerne. Desuden absorberes en Del unge i Landbruget, hvad der betyder en Del i en Kommune med saa stort et Landdistrikt som Jerne.

Landbrugere, Gartnere:

De sidste 4 Grupper omfatter Landbrugerne, Gartnere og deres Medhjælpere. 10,10 %, altsaa ca. $\frac{1}{10}$ af Jernes Skatteydere, var i 1944 beskæftiget ved Landbrug og Gartneri. Nedenstaaende Tabel viser Fordelingen paa de 4 Undergrupper:

	Antal Skatteydere	% af samtlige Skatteydere
Selvstændige Landbrugere	123	4,13
Selvstændige Gartnere	35	1,17
Landbrugs-medhjælpere	97	3,26
Gartnermedhjælpere.	46	1,54
	301	10,10

Indkomster og Formuer i Jerne paa Erhvervsgrupper.

	Indkomst					Formue				
	Antal Skatteydere	%	Samlet Indkomst	%	Gennemsn. Indkomst pr. Skatteyder	Antal Skatteydere	%	Samlet Formue	%	Gennemsn. Formue pr. Formueskatteyder
1. Fiskeskippere	31	1,04	407.695	3,05	13.151	28	2,44	2.363.226	13,40	84.401
2. Partfiskere	83	2,79	682.107	5,08	8.218	25	2,18	234.794	1,33	9.392
3. Direktører og Fabrikanter	17	0,57	353.667	2,64	20.815	15	1,31	2.668.589	15,13	177.906
4. Haandværksmestre og Entreprenører	81	2,72	732.166	5,45	9.039	56	4,87	947.784	5,37	16.925
5. Erhvervsdrivende m. Erhverv bas. paa Fiskeri	1	0,01	25.504	0,19	25.504	1	0,09	204.602	1,16	204.652
6. Handlende, Restauratører og Grosserere	96	3,22	672.972	5,01	7.010	75	6,53	1.331.811	7,55	17.757
7. Fiskeexportører	8	0,27	71.338	0,53	8.917	7	0,61	292.654	1,66	41.808
8. Selvstændige indenfor Transportvirksomhed	25	0,84	192.159	1,43	7.686	13	1,13	93.384	0,53	7.183
9. Tekniske Funktionærer og Butikspersonale	157	5,27	797.287	5,94	5.078	49	4,26	320.383	1,82	6.538
10. Overordnet Mandskab ved Søtransport	18	0,60	128.014	0,95	7.112	16	1,39	544.083	3,08	34.005
11. Havnearbejdere	20	0,67	90.330	0,67	4.517	15	1,31	63.007	0,36	4.200
12. Fiskepakkere	15	0,50	68.309	0,51	4.554	1	0,09	960	0,01	960
13. Arbejdere v. andet Erhverv bas. paa Fiskeri	9	0,30	45.508	0,34	5.056	5	0,44	13.308	0,08	2.662
14. Underordnet Mandskab ved Søtransport	33	1,11	116.299	0,87	3.524	10	0,87	27.705	0,16	2.771
15.a Faglærte Arbejdere	318	10,61	1.526.365	11,36	4.800	95	8,28	368.402	2,09	3.878
15.b Arbejdsmænd og Chauffører	630	21,14	3.006.548	22,38	4.772	145	12,63	381.430	2,16	2.631
15.c Øvrige Arbejdere	193	6,48	743.118	5,53	3.850	77	6,71	253.809	1,44	3.296
16. Tjenestemænd og Kontorpersonale	239	8,02	1.153.210	8,56	4.825	109	9,49	777.448	4,41	7.133
17. Liberale Erhverv	21	0,71	138.462	1,03	6.593	15	1,31	250.103	1,42	16.673
18. Husassistenter o. lign.	245	8,22	361.327	2,69	1.475	26	2,26	189.836	1,07	7.301
19. Personer rde af Erhverv	342	11,49	565.365	4,21	1.654	180	15,68	3.036.362	17,21	18.869
20. Lærlinge og Elever	64	2,15	70.625	0,53	1.104	5	0,44	5.803	0,03	1.161
21. Andre Erhverv	33	1,11	57.455	0,43	1.741	9	0,77	61.292	0,35	6.810
21.a Selvst. Landbrugere	123	4,13	728.694	5,43	5.924	112	9,76	2.595.495	14,72	23.174
21.b Selvst. Gartnere	35	1,17	339.564	2,53	9.702	30	2,61	536.397	3,04	17.880
21.c Landbrugsmedhjælpere	97	3,26	208.046	1,55	2.145	22	1,92	58.584	0,33	2.663
21.d Gartnermedhjælpere	46	1,54	149.554	1,11	3.251	7	0,61	16.016	0,09	2.288
Ialt	2.980	100,00	13.431.688	100,00	4.507	1.148	100,00	17.637.319	100,00	15.364

Mange vil maaske synes, at der i Jerne er meget faa Landbrugs- og Gartnermedhjælpere. De ovenstaaende Tal er ogsaa for smaa, de viser vel nemlig kun det Antal, der hele Aaret igennem har været beskæftiget i de to Erhverv, og som er medtaget i Skatteligningen. Et betydeligt Antal Arbejdsmænd, der Aaret rundt har haft Beskæftigelse rundt om paa de forskellige Gaarde, er ikke medregnet i denne Gruppe.

Indkomstforhold:

Hovedtabellen paa foregaaende Side viser, at der i 1944 ialt fandtes 2.980 Skatteydere i Jerne med en samlet Indkomst paa 13.431.688 Kr. Dette giver en gennemsnitlig Indkomst pr. Skatteyder paa 4.507 Kr.

Sammenligner man denne Størrelse med den gennemsnitlige Indtægt pr. Skatteyder i Esbjerg, der i 1944 udgjorde 4.829 Kr., ser man, at Tallet ligger en hel Del højere for Esbjerg Vedkommende end for Jerne. Dette stemmer udmærket overens med det Resultat, man naaede til under Omtalen af Erhvervsfordelingen: At der bor en relativt større Andel af Personerne med de helt store Indkomster i Esbjerg end i Jerne, nemlig flere tilknyttet Fiskerierhvervet, og de selvstændige Erhvervsdrivende.

Selv om Jerne saaledes ligger under Gennemsnitsindtægten pr. Skatteyder i Esbjerg, er der imidlertid Grund til at antage, at Kommunens Gennemsnitsindkomst ligger ganske betydeligt over Gennemsnitsindkomsten for Skatteyderne i hele Landet. Desværre kan man ikke — paa Grund af manglende statistiske Oplysninger fra Aaret 1944 fra andre Omraader — dokumen-

Indtægtsgruppe	Indkomst			
	Antal Skatteydere	%	Ansat Indkomst	%
0 Kr.	69	2,32		
1 — 799 „	98	3,29	52.174	0,39
800 — 1.999 „	668	22,42	913.557	6,84
2.000 — 2.999 „	322	10,82	784.989	5,84
3.000 — 3.999 „	366	12,28	1.270.785	9,46
4.000 — 4.999 „	446	14.97	1.988.693	14,81
5.000 — 5.999 „	342	11,48	1.845,365	13,74
6.000 — 7.999 „	332	11,13	2.241.332	16,69
8.000 — 9.999 „	165	5,54	1.426.250	10,62
10.000 — 14.999 „	106	3,56	1.150.352	8.56
15.000 — 19.999 „	31	1,04	533.201	3,97
20.000 — 29.999 „	19	0,64	455.663	3,39
30.000 — 49.999 „	12	0,40	421.164	3,14
50.000 og derover	4	0,13	348.163	2,59
	2.980	100,00	13.431.688	100,00

tere denne Antagelse, men kun anføre, at Tallene fra hele Landet fra de foregaaende Aar gør Antagelsen særdeles rimelig.

Det vilde ogsaa have været mere end mærkeligt, om Jerne, der saa nøje er knyttet til Esbjerg Kommune, ikke skulde have været paavirket af de gunstige Indtægtsforhold i denne By i Krigsaarene.

Gennemsnitsindkomsten alene fortæller dog saare lidt om det almindelige Velstandsniveau, idet den ikke giver Udtryk for, hvorvidt en Kommune har enkelte store Skatteydere og mange smaa eller overvejende Middelindtægter.

Til Belysning heraf er i omstaaende Tabel anført Antallet af Skatteydere i de forskellige Indkomstgrupper og den Procentdel, disse oppebærer af den samlede Indkomst.

Af denne Tabel ses, at 28 % af Skatteyderne har under Kr. 2.000 i Indtægt, at 61 % af Skatteyderne har Indkomster mellem 2 og 8.000, og at kun ca. 11 % har Indtægter over 8.000 Kr. Dette turde antyde en meget jævn Indtægtsfordeling i Jerne.

Indkomstfordelingen efter Erhvervsgrupper.

Som allerede nævnt har man ikke tidligere foretaget en detailleret Undersøgelse af Indkomstforholdene i Jerne. Man har derfor ikke noget direkte Sammenligningsgrundlag, men maa nøjes med en Fremstilling af de faktiske Forhold i 1944.

Fiskeriet:

31 Fiskeskippere har haft en samlet Indkomst paa 407.695 Kr. eller en gennemsnitlig Indkomst paa 13.151 Kr.

Dette bekræfter ikke de fantasifulde Beretninger, som verserer om Gruppens Indtægtsforhold under Krigen, men man maa jo huske paa, at Fiskernes Indtjeningsforhold var bedre i 1943 end i 1944, hvad der giver Anledning til betydelige Fradrag for erlagte personlige Skatter i Indtægten fra 1944.

83 Partfiskere har haft en gennemsnitlig Indkomst paa 8.218 Kr.

Selvstændige Erhvervsdrivende:

17 Direktører og Fabrikanter har en gennemsnitlig Indkomst paa 20.815.

81 Haandværksmestre og Entreprenører har haft en gennemsnitlig Indkomst paa Kr. 9.039. — En nøjere Gennemgang af Gruppens Forhold viser, at det er enkelte Entreprenørers betydelige Indtægter, der har bevirket det relativt høje Niveau.

96 Handlende, Restauratører og Grossererere har haft en gennemsnitlig Indkomst paa 7.010 Kr. I Betragtning af de mange Smaahandlende, turde Gruppens Indtægtsniveau betegnes som ret højt.

25 selvstændige indenfor Transportvirksomhed har en gennemsnitlig Indtægt paa 7.686 Kr. Enkelte meget store Indkomster har her paavirket Niveauet; de fleste Indtægter i Gruppen ligger nemlig væsentligt under Gennemsnittet.

7 Fiskeeksportører har haft en gennemsnitlig Indkomst paa 8.917 Kr. At Gruppens Indtægter ikke ligger højere skyldes, at nogle almindelige Fiskehandlere indgaar i Gruppen — de virkelige Eksportører har væsentlig højere Indkomster.

Tekniske Funktionærer og Butikspersonale:

Gruppen omfatter 157 Skatteydere med en samlet Indkomst paa 797.287 Kr. eller en Gennemsnitsindkomst paa 5.078 Kr.

Arbejderklassen:

Under Hensyn til de for Bysamfundet Esbjerg-Jerne saa vigtige Erhverv — Fiskeriet og Søfarten — er der ved en Opde-

ling af Arbejderklassen forsøgt udskilt de Personer, der har Tilknytning til disse Brancher (jfr. Hovedtabellen).

I Modsætning til de aarlige Esbjerg-Undersøgelser, hvor man ikke sondrer mellem faglærte og ufaglærte, har man ved denne Undersøgelse foretaget en saadan Opspaltning.

I Jerne er der 318 faglærte Arbejdere med en gennemsnitlig Indkomst paa 4.800 Kr., 630 Arbejdsmænd og Chauffører med en Gennemsnitsindkomst paa 4. 772 Kr. og endelig 193 »øvrige Arbejdere«, der gennemsnitlig tjener 3.850 Kr. Man ser, at de faglærte og »Arbejdsmænd og Chauffører« nogenlunde tjener lige meget. Dette Fænomen skyldes vel det Forhold, at der under Krigen har været meget stærk Efterspørgsel efter »Arbejdsmænd og Chauffører« til de store extraordinære Arbejder i Esbjerg-Jernes umiddelbare Nærhed.

Tjenestemænd og Kontorpersonale:

Gruppen omfatter 239 Skatteydere med en gennemsnitlig Indkomst paa 4.825 Kr. Indkomsterne for disse Personer ligger paa samme Niveau som i øvrige Byer, og der frembyder sig intet særligt at bemærke sammenlignet med Landet som Helhed.

Liberale Erhverv:

Kun 21 Skatteydere kan falde ind under denne Betegnelse i Jerne. Disse Skatteydere har en gennemsnitlig Indkomst paa 6.593 Kr., hvilket ikke kan siges at være overvældende — særlig i Betragtning af, at Gruppen jo skulde omfatte Personer med en betydelig Uddannelse.

Indtægtsgrupper	Formue			
	Antal Skatteydere	%	Ansat Formue	%
0 Kr.	5	0,44	90.093	0,51
1 — 799 „	22	1,92	144.893	0,82
800 — 1,999 „	170	14,81	1.685.639	9,51
2.000 — 2.999 „	94	8,19	1.280.757	7,26
3.000 — 3.999 „	138	12,03	822.248	4,66
4.000 — 4.999 „	199	17,33	1.436.941	8.15
5.000 — 5.999 „	141	12,28	967.146	5,48
6.000 — 7.999 „	156	13,59	1.876.308	10,64
8.000 — 9.999 „	94	8,13	1.411.136	8,00
10.000 — 14.999 „	75	6,53	2.735.530	15,51
15.000 — 19.999 „	24	2,09	1.513.949	8,58
20.000 — 29.000 „	17	1,48	1.279.812	7.26
30.000 — 49.999 „	10	0,87	1.155.537	6,55
50.000 og derover	3	0,26	1.237.330	7,02
	1.148	100,00	17.637.319	100,00

Selvstændige Gartnere og Landbrugere:

35 Gartnere har gennemsnitlig tjent 9.702 Kr., medens 123 Landbrugere gennemsnitlig har tjent 5.924 Kr. For begge Gruppers Vedkommende er der Tale om et i Forhold til Førkrigstiden særdeles højt Niveau for Indkomsterne.

Gartner- og Landbrugsmedhjælpere:

For 46 Gartnermedhjælpere har Indkomstniveauet været 3.251 Kr., medens 97 Landbrugsmedhjælpere gennemsnitligt kun har tjent 2.145 Kr. Der er Grund til at bemærke den betydelige Forskel i Aflønningen indenfor Landbrug og Gartneri, ligesom det er interessant at sammenligne Landbrugsmedhjælpernes relativt lave Aflønning med Arbejdsmændenes væsentligt højere.

Tabellen paa foregaaende Side viser, at der i Jerne pr. 1. Januar 1945 var 1.148 Formueskatteydere med et samlet Formuebeløb paa 17.637.319 Kr. — eller med andre Ord et gennemsnitligt Formuebeløb pr. Formueskatteyder paa 15.364 Kr.

Af Tabellen ser man endvidere, at de ca. 11 % af samtlige Formueskatteydere, der har Indkomster over 10.000 Kr., besidder ca. 45 % af Jernes samlede Formuebeløb.

Ser man paa Formuernes Fordeling paa Erhvervsgrupper (jfr. Hovedtabellen), ser man, at Fiskeskipperne ejer 2,36 Mill. Kr., Direktører og Fabrikanter ejer 2,67 Mill. Kr., Handlende, Restauratører og Grosserere ejer 1,33 Mill. Kr. Pensionisterne ejer 3,04 Mill. Kr. og selvstændige Landbrugere 2,56 Mill. Kr.

Paa Grund af det relativt lille Antal Formueskatteydere har man ikke ment med nogen Rimelighed at kunne beregne gennemsnitlige Formuebeløb for de enkelte Grupper. Tilfældige Udsving vil helt kunne eliminere Gennemsnittets Værdi.

En afsluttende Bemærkning:

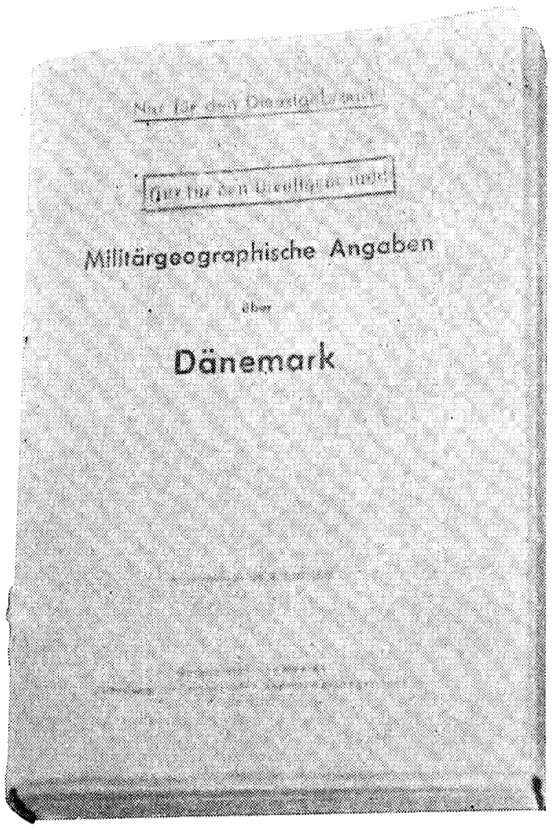
Kontorchef Kjærsgaard, Jerne, oplyser paa Forespørgsel, at ca. 600 Jernebeboere tjener deres væsentligste Indtægt i Esbjerg, medens kun et halvt Hundrede Esbjergensere tjener deres Penge i Jerne. Ca. ⅙ af Jernes Indtægter tjenes saaledes i Esbjerg.

Dette Forhold antyder den meget intime økonomiske og administrative Forbindelse, der nødvendigvis maa herske mellem Jerne og Esbjerg. Intet synes derfor naturligere, end at man pr. 1. April 1945 sammensvejsede de to Kommuner til en Enhed.

Esbjerg og Omegn

militærgeografisk bedømt

Den 6. April 1940 afsluttede den tyske Generalstab sine Forberedelser til Overfaldet paa Danmark.

Esbjerg er godt Stof. Journalister, Forfattere, Digtere, Lærere, Videnskabsmænd og Reklamefolk har fortalt om Byen paa mange Sprog. Men Byen kan stadig betragtes fra nye Synsvinkler. Efter Kapitulationen kom ESBJERG saaledes i Besiddelse af Beskrivelser af Byen af ganske anden Oprindelse, nemlig nogle »Militärgeografische Angaben über Dänemark«, som den tyske Generalstab afsluttede den 6. April 1940 og fordelte blandt de Tropper, der besatte Danmark tre Dage senere.

Dette Materiale bestaar dels af nogle bredt anlagte Skildringer af Danmark, dels af Oversigter over de enkelte Byer og deres Virksomheder, samt af et meget omfattende Kortmateriale.

Esbjerg faar en relativ fyldig Omtale under Afsnittet om Vestjylland. Det hedder heri bl. a.:

»Naturlige Havne mangler fuldstændig paa Vestkysten. Kun i Syd, hvor Vadehavet begynder, har der udviklet sig den eneste danske Havneplads paa Vestkysten, Esbjerg. Den blev anlagt i Aaret 1868 og er vokset, saa den i Dag tæller 37.000 Indbyggere. Af handelspolitiske Grunde har den faaet stor Betydning for den dansk-engelske Gods- og Persontrafik. I Læ af Øen Fanø besidder den udstrakte meget moderne Kajanlæg med store Losseredskaber og Lagerbygninger. Banegaarden er efter Københavns den næststørste i Landet. Desuden er Esbjerg Fiskerihavn og har Sæde for en betydelig Industri.«

Da først Tropperne var heroppe, viste det sig, at Esbjerg ogsaa skulde faa Betydning som Militæranlæg, idet der som bekendt her udbyggedes en af de sværest befæstede Fæstninger i Europa.

Ogsaa Omegnen — Vestjylland — faar en omhyggelig Bedømmelse:

»Hedeegnene er gunstige for Troppebevægelser, hvorimod Klitrækkerne og Marsken byder Vanskeligheder. Landevejene er meget sandede og for det meste kun farbare for terrængaaende Vogne. I det egentlige Klitomraade er Vejnettet begrænset, saaledes at der kun findes Stikveje til de ved Kysten beliggende Badesteder, medens Længdeveje ganske mangler. Paa visse Steder er Stranden om Sommeren farbar for Automobiler. Sandet egner sig til Stillingsgravning og Skansearbejde, dog er Afstivninger nødvendige af Hensyn til den løse Jordbund. Hertil mangler der særlig i Klitterne Træ. Lettilgængelige Sten er ikke til Stede. Terrængaaende Vogne kan i Almindelighed bevæge sig frit i Klitterne ogsaa udenfor de egentlige Veje. De spredte Skovarealer paa Hedeomraaderne byder gode Dækningsmuligheder. For Samarbejdet mellem de enkelte Vaabenarter bestaar, bortset fra Marskegnene, kun ringe Vanskelighed. Naturlige Udkigspunkter vil for det meste kunne findes i tilstrækkeligt Antal i Hede- og Klitegnene. Fra de højere Klittoppe og Fyrtaarne kan ses udover Stranden og Baglandet. I Hedeomraaderne giver Morænetoppene og Kirketaarnene god Udsigt. I Marsken mangler naturlige Udsigtspunkter, dog tillader Digerne en, omend begrænset, Oversigt.

Vandløbene byder i sig selv ingen alvorlige Hindringer for Tropperne. De omkringliggende, sumpede Lavninger kan dog let tjene som naturlige Forsvarsanlæg.

I Marsken bestaar der Mulighed for omfattende Vandspærringer ved Fremskaffelsen af kunstige Oversvømmelser.

Til Troppernes Kvarterer og Forplejning kan de fattige Hede- og Klitomraader kun bidrage i ringe Grad. De sammenbyggede Landsbyer letter Orientering og Artilleriobservationer.«

Af ovenstaaende ser man, hvor nøje Tyskerne havde forberedt Overfaldet i April 1940, og hvilken Betydning de tillagde Esbjerg — Danmarks Port mod Vest.

Esbjerg-Fanø Turismen ...

er saa smaat begyndt igen. I *Sønderho* fyldes Hoteller, Pensionater og de mindst medtagne Sommerhuse af Sommergæster, som nyder Badelivet fra en 2 km lang frigivet Badestrand. Tyskernes Hærgen har sat sine Spor, der for en Del vil være uudslettelige, men Saltvand og Sommersol renser godt ud. *Rindby* har sat en hel Del Sommerhuse til.. Brædde-væggene er endt som Støbeskaller for Bunkers, og Inventaret i Brændeovne.

Paa *Fanø Bad* holder Flygtninge til. Kurhotellet kan tidligst komme i Gang i 1946, og »Kongen af Danmark« ventes ikke genaabnet før 1947.

Ogsaa Esbjerg mangler en Del, før Hotellerne er fuldt i Orden. I Overgangsperioden udlejer Esbjerg Erhvervskontor private Værelser til Feriegæster.

Fiskebilerne kører ...

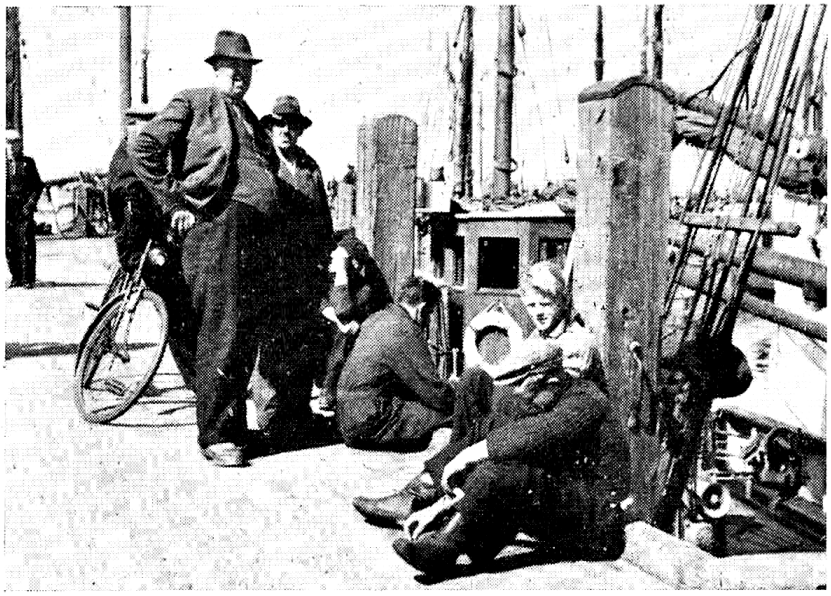
I Tiden omkring Kapitulationen har Fiskebilerne fra Esbjerg vist sig særdeles anvendelige. De har ikke kørt ret meget Fisk. Derimod har de været indsat i »Røde Kors« Tjeneste, baade under dansk Flag og i Grev Bernadottes berømmelige svenske Hjælpeaktion. De har kørt Folk uden Færgebilletter til København og Tilskuere til Skamlingsbankmøde. Fiskebiler har hentet Støbegods ved den schweisisk-tyske Grænse, Børn fra det sultende Holland og kørt Pengesedler mellem Nationalbanken og dens Filialer.

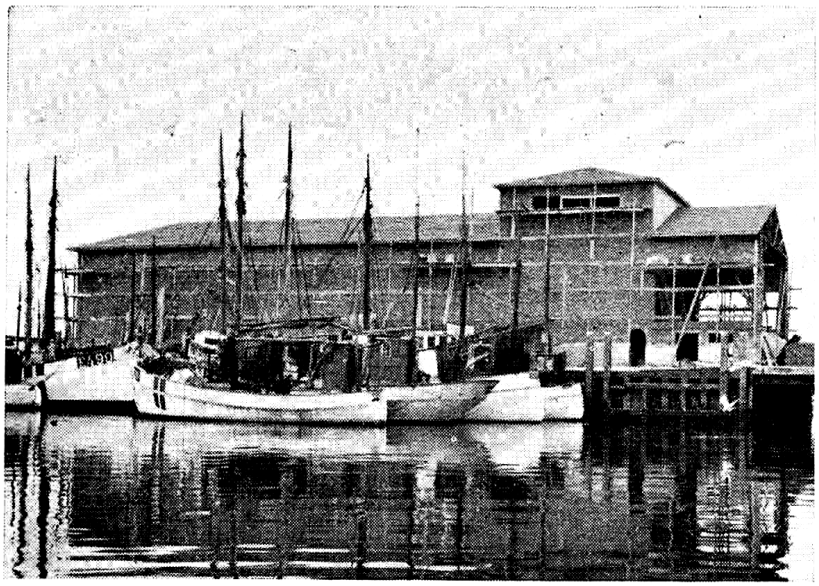
En Tur til Køln og tilbage, der tidligere kørtes paa ca. 40 Timer, tager nu 90—100 Timer — en Følge af Krigens Hærgen.

Fiskebil-Parken i Esbjerg omfatter for Tiden 58 Biler med tilsammen 62 Paahængsvogne. Disse 120 Vogne laster tilsammen 726 Tons, hvilket paa Grund af stor Transportsmidighed svarer til ca. 200 Jernbanevogne. Esbjergs Fiskebiler er altsaa en vigtig Transportfaktor — der blot venter paa at blive fuldt udnyttet.

1500 Esbjergfiskere begriber ikke ...

at de har skullet sidde virkeløse i Havn, medens store Dele af Europa sulter. Nordsøen er fuld af Fisk. 400 Kuttere har ligget sejlklare siden Maj. Der er Olie i Tankene, Is i Lasten og Proviant i Kabyssen. Fiskerne har holdt Protestmøder og sendt Delegationer til Myndighederne i det under Krigen saa fjerne København. Esbjergfiskerne har lovet at ville sejle til hvilken som helst Havn i Nordsøomraadet, og de vil vente med at tage Betalingen hjem, til Spørgsmaalene om Priser og Valuta er kommet i Orden. Enkelte Kuttere har været i Holland, Belgien, Norge og

Det nye Ispakhus, som for Tiden er under Opførelse paa Esbjerg Havn. Herfra kan Isen hældes direkte ned i Lasten paa Fiskekutterne. Isen benyttes til at holde Fisken afkølet fra Fangstpladserne i Nordsøen, til den naar frem til Forbrugerne. I Aarene før Krigen brugtes 2,8 kg Is pr. kg Fisk, der bragtes i Land i Esbjerg.

England. Besætningernes Beretninger om Madmanglen i de førstnævnte Lande har kun øget Fiskernes Iver for at hjælpe. I den allerseneste Tid er der læmpet en lille Smule paa Bestemmelserne, men Esbjergfiskerne ønsker i langt højere Grad at kunne medvirke til, at Europa faar noget at spise.

Vandet strækker Gassen...

Ved Vestkysten er Vandet mere blødt og kalkfattigt end i den øvrige Del af Landet, hvilket især kommer Husmødrene i Esbjerg til Gode. De kan spare paa Gassen, da Vandet ikke afsætter varmeslugende »Kedelsten« i Vandkedlerne, og deres Sæbe strækker længere, endda uden Brug af Blødgøringsmidler.

I forhaabentlig nær Fremtid vil det vise sig at have endnu en Fordel, idet Kendere paastaar, at Esbjergvandet er det bedst egnede til en virkelig god Kop The.

Lisbeth Esbjergs Spaadom...

Ved Indlemmelsen erindrede gamle Folk paa Stedet om den Spaadom, som »Lisbeth Esbjerg« afsagde for ca. 85 Aar siden. Den gamle Kone forudsagde nemlig dengang, at der i Jerne Sogn vilde fremstaa en By, hvori Jerne Kirke skulde staa som Byens Midtpunkt.

Nye Lejligheder...

Boligmangelen har været og er stadig meget stor i Esbjerg. Desværre er Spørgsmaalet vist endda mere paatrængende her end i andre Byer. Saa snart Materialeknapheden tillader det, vil Boligmangelen dog aflastes i et vist Omfang. En kritisk Gennemgang af de foreliggende Projekter til Opførelse af nye Ejendomme viser nemlig, at der, saa snart Forholdene tillader det, vil blive opført 800 Lejligheder i Esbjerg.

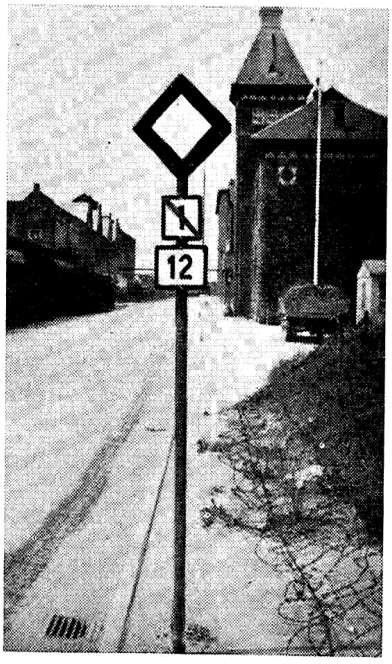
Planerne udarbejdes i nær Kontakt med Byraadets Byplanudvalg, hvilket skulde sikre, at der ved det kommende Byggeri i højere Grad, end det hidtil har været Tilfældet i Esbjerg, bliver taget Hensyn til Byggeriets Skønhedsværdier og Tilpasning til de omliggende Kvarterer.

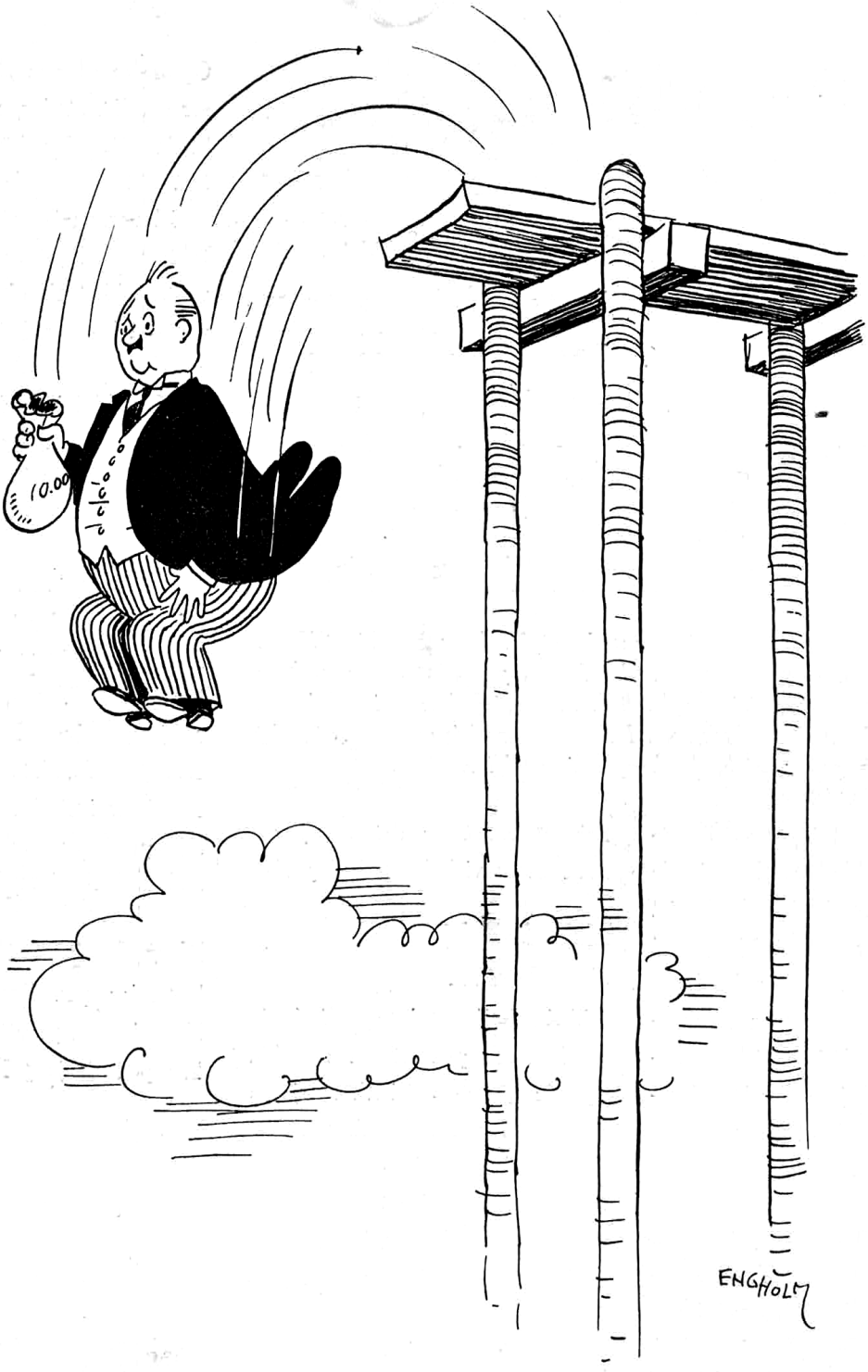
Sildekutter...

Danmarks første specielt for Sildefiskeri byggede Nordsøkutter, »Peter Venø«, er indgaaet i Esbjergflaaden. I Kutteren, der iøvrigt er Landets største Fiskerfartøj, er installeret alle tekniske Hjælpemidler som Køleanlæg, Ekkolod, Radiosender o. m. a.

Hovedvej 1...

begynder paa Raadhuspladsen i København og slutter ved et Pakhus paa Esbjerg Havn.

Hellere springe i det end krybe i det!

Under Besættelsen gjaldt det om ikke at sige for meget, men nu skal Sandheden frem — ogsaa overfor Skattevæsenet. Det er nu Tiden at tale med Deres Revisor om eventuelle »Skattesabotager« og ved hans Hjælp faa gjort klart Bord hos Skattevæsenet. Revisoren vil ogsaa tilnærmelsesvis kunne fortælle Dem, hvor meget De sparer ved at komme selv, i Stedet for at lade Skattevæsenet opdage Uregelmæssighederne.

ESBJERG KOMMUNE